

BESEDNE VRSTE V TRADICIONALNI SLOVNICI MED GRAMATIKALIZACIJO IN LEKSIKALIZACIJO

Mojca Schlamberger Brezar

Filozofska fakulteta, Ljubljana

UDK 811.163.6'367.62:81'37:81'374

Prispevek obravnava problem določanja besednih vrst v različnih slovničnih sistemih v primeru nepregibnih in nepolnopomenskih besed v luči razvoja modernega jezika, kjer so določene kategorije zaznamovane s procesom gramatikalizacije ali leksikalizacije. Kategorije besednih vrst, ki obstajajo od antike naprej, utemeljene pa so bile tudi v tradicionalnem slovenskem jezikoslovju, so tako postavljene pod vprašaj, a še vseeno upoštevane ob pomanjkanju boljše rešitve.

besedna vrsta, skladijska funkcija, nepolnopomenske besede, gramatikalizacija, leksikalizacija, slovenščina

The paper deals with the problem of defining word classes in different grammatical systems in the case of auxiliary and grammatical words within the scope of language development. The dilemma appears if the word classes, as defined in Antiquity and marked with the process of grammatization and lexicalization, still play a crucial role in grammatical analysis.

word class, auxiliary words, syntactic function, grammaticalization, lexicalization, Slovene

1 Uvod

Problem besednih vrst v slovenščini in njihovega določanja v luči razvoja jezika na eni strani in pogleda uporabnikov na drugi strani postaja izziv z vsakim novim načrtovanjem jezikovnih priročnikov, saj določanje besednih vrst nižjih kategorij, v katere prištevamo vse nepregibne od prislova, členka in medmeta pa do funkcijskih besed, kot sta veznik in predlog, le redko daje zadovoljive in enoznačne rezultate. Te kategorije so se v deskriptivnih slovnicih slovenskega jezika tudi največkrat spreminjale in ponovno definirale oziroma izpuščale. V sodobnem času se zdi koncept besedne vrste v komunikacijsko usmerjenem poučevanju jezika in analizi diskurza presežen, saj raziskave potekajo predvsem na pomenskih poljih in se odvijajo v okviru funkcijskih kategorij: npr. raziskave povezovalcev oziroma diskurzivnih zaznamovalcev, ki vključujejo poleg veznikov še prislove in členke v odvisnosti od funkcije, ki jo ti opravljajo v besedilu (gl. npr. Schlamberger Brezar 2009), raziskave modalnosti, druge diskurzivne raziskave. Tudi pri učenju in poučevanju tujih jezikov je v ospredju funkcijski pristop, funkcijske opredelitve jezikovnih izrazov nam tudi ponujajo variante za prevajanje: če vzamemo primer izražanja vzroka, posledice in podobno, ne

gre zgolj za izpraševanje o prirednih ali podrednih veznikih, ki izražajo določene okoliščine, ampak o celotnem pomenskem polju in njegovem kontekstu, s katerim lahko izrazimo določeno okoliščino (gl. npr. Schlamberger Brezar, Perko, Mezeg 2013).

Besedne vrste za večino tipologij predstavljajo danost že od antike, jezik pa je v primežu stalnega razvoja neprestano podvržen spremembam. Dogaja se, da določene besede ali celo slovnične kategorije izgubljajo prvotni pomen, določene besedne zveze pa pridobivajo specifične pomene, ki jih ne moremo razbrati iz seštevka pomenov posameznih besed. Ves čas se torej soočamo z delovanjem gramatikalizacije na eni in leksikalizacije na drugi strani. Kriterij določanja besednih vrst je običajno večplasten in vsebuje obliko, skladenjsko vlogo in pomen, različni slovnični teoretiki pa dajejo prednost različnim kriterijem, zaradi česar tudi prihaja do razlikovanja med klasificiranjem določenih besednih vrst. Primeri opredelitve besednih vrst z njihovim pomenom so dokaj enostavni pri polnopomenskih besedah, kot na primer pri samostalnkih (kjer so same pomenske različice tudi slovnično opredeljene, na primer v kategoriji živo – neživo kot podspol, števno – snovno, konkretno – abstraktno, ki vplivata na slovnično število in možnost postavljanja v množino) ter pri glagolih, ki zaznamujejo dogajanje, dejanje, stanje, ali pa tudi pri pridevnih, le da tam lastnost, vrsta in svojina obstajajo le v povezavi s samostalnikom (gl. npr. Riegel, Pellat, Rioul 1994). Niže ko gremo po hierarhični lestvici, teže besedno vrsto opredelimo zgolj z njenim pomenom. Pri nepolnopomenskih oziroma funkcijskih besednih vrstah, ki nam označujejo predvsem razmerja do predmetnosti – to so predvsem predlogi in vezniki, o pomenu skorajda ne moremo govoriti, čeprav tudi v tej kategoriji lahko določamo pomen (izprislovni predlogi, kot sta *blizu*, *pred*, so seveda za uporabnika jezika bolj opomenjeni od *od*, v ali *za*). Ne nazadnje lahko govorimo o pomenu tudi pri veznikih (gl. npr. Schlamberger Brezar 2009), pa ne le pri prislovu v vezniški funkciji, ampak tudi povsem abstraktnih, če na primer *ampak* definiramo kot *in* z dodanim pomenom *proti vsem pričakovanjem* (Riegel, Pellat, Rioul 1994).

Določanje besednih vrst pa vsekakor ni enoznačno – pomensko, oblikovno in funkcijsko določanje se med seboj pogosto dopolnjujejo, težko je izbrati enotne kriterije, ki bi podali popolno definicijo. V slovenskem jezikoslovju se pri nekaterih besednih vrstah proti dnu hierarhične lestvice privilegira funkcijo nad pomenom in obliko, na podlagi tega je določena (prim. Toporišič 1976, 1992, 2000), pa tudi problematizirana (Žele 2004, 2009, 2011) členkovna in povedkovniška besedna vrsta. Torej že po definiciji besedna pripadnost dani besedni vrsti ni nujno trajna in večna, ampak spremenljiva glede na prioritete slovnice, v kateri je določena in opisana.

V nadaljevanju bomo podali splošne kriterije, ki se uporabljajo za določanje besednih vrst, potem pa bomo primerjali stanje pri določanju t. i. nižjih besednih vrst v slovenščini ter razložili procese, ki delujejo v jeziku in vplivajo na to, da besede ne glede na način obravnave ne pripadajo vedno isti besedni vrsti. V sklepnem poglavju podamo nekaj primerov besed, ki so skozi procese gramatikalizacije oziroma leksikalizacije spremenile pomen in pripadnost besedni vrsti.

2 Kriteriji za določanje besednih vrst pod drobnogledom: med vrednostjo in funkcijo

Zgodovinsko gledano teorija besednih vrst in skladenjskih funkcij temelji na ugotovitvah starogrških filozofov. Besedne vrste so prvič omenjene pri Dioniziju Tračanu v njegovi *Tékhnē grammatiké* (Le Goffic 1993: 11), v kateri stavek (poved) razdeli na 8 besednih vrst; samostalnik, glagol, pridevnik, prislov, zaimsek, nedoločnik, deležje, predlog. Ta analiza pa je kasnejša kot funkcijska analiza tipa osebeka – povedeka (subjekt – predikat), ki sta jo utemeljila Platon in Aristotel (Le Goffic 1993: 13): logični vidik delitev glede na skladenjske funkcije je bil torej pred morfološkim (prav tam: 11–13). Nadalje Le Goffic (prav tam) navaja osem elementarnih kategorij, ki so obvezne v sintaksi stavka: samostalnik, glagol, pridevnik, prislov, zaimsek, nedoločnik, deležje, predlog. Od teh so štiri kategorije temeljne, saj lahko tvorijo stavke, in sicer dve veliki, samostalnik in glagol, ki zajameta funkciji osebka in povedka, ter dve manjši, pridevnik in prislov, ki sami po sebi ne moreta biti osebeka in povedeka (Le Goffic 1993: 20). Tako postavljena teorija je zdržala 2.000 let – in drži še danes, vidimo pa, da so že takrat poudarjali tako funkcijske kot morfološke značilnosti, kar še danes predstavlja dva glavna kriterija za samostojnost besedne vrste. Prav tako so tudi danes aktualne kritike enih ali drugih kriterijev. Zakaj torej še vedno vztrajati pri tradicionalnih kategorijah? Nobena od novejših teorij je ni mogla brezhibno nadomestiti. Če torej ponovno citiramo Le Goffica (1993 : 13): narava besede oziroma njena besednovrstna pripadnost in funkcija sta povezani, čeprav ju metodološko gledano nujno moramo ločevati.¹

Riegel, Pellat in Rioul (1994: 118–120) opredeljujejo besedno vrsto po več kriterijih, a v vsakem primeru velja, da si besede, ki pripadajo isti besedni vrsti, delijo eno ali več značilnosti. Kriteriji so lahko pomenski, ki so v veljavi v tradicionalni slovnici, morfološki ali skladenjski, pri čemer so prvi posledica pregibanja besedne vrste in kot taki zelo uporabni pri pregibnih kategorijah, pri nepregibnih besedah (kot so prislovi, predlogi in vezniki) pa morfološki kriteriji ne zadoščajo, torej so za določanje besednovrstne pripadnosti poleg narave pomembne tudi njihove skladenjske funkcije. Skladenjska funkcija je distribucionalistično naravnana: združuje vse besede, ki lahko zasedajo določeno skladenjsko vlogo in položaj. Vendar imamo pred določanjem besedne vrste na zgolj skladenjskih oziroma distribucijskih (funkcijskih) kriterijih določene pomisleke (primerjaj tudi z Riegel, Pellat, Rioul 1994: 119, ki gredo v smeri tavitološkega definiranja:² kako določiti funkcijo glede na okoliščine, če pa te okoliščine določamo z njimi samimi?). Ti pomisleki so seveda utemeljeni, ker pri besedah nižjega ranga, ki so nepregibne, prihaja do nuje, da jih določamo z njihovo skladenjsko vlogo, ker ne moremo določati razlik na osnovi formalnih značilnosti.

1 «En d'autres termes, nature et fonctionnement sont liés, même s'il est méthodologiquement indispensable de (commencer par) les distinguer rigoureusement. [...]»

2 «En l'absence d'un modèle explicite de la structure hiérarchique de la phrase, la mise en évidence des critères distributionnels ne peut être que longue, laborieuse et aléatoire. Comment, en effet, identifier une catégorie grammaticale par son environnement si cet environnement doit lui-même définir [...] par son environnement?»

Nobeden od teoretikov ne upa trditi, da so besedne vrste enoznačno določene, zato je treba nekatere od postavk vzeti za aksiome. V okviru slovnične teorije Fradina (2003: 13) se k morfologiji pristopa statično, sintaksa pa je dinamična. Tako pridemo do naslednje predpostavke:³ bitnosti (fizični objekti – predmeti in bitja) velikih prototipskih razredov pripadajo natanko eni kategoriji.

To načelo implicira, da en izraz ne more hkrati pripadati dvema ali več leksikalnim kategorijam. Če je beseda glagol (npr. *devoir* v francoščini), potem hkrati ne more biti samostalnik (*le devoir*). To načelo sili, da razdelimo v več leksikalnih enot izraze, ki so sicer istozvočni, ampak po skladnji pripadajo različnim kategorijam (Fradin 2003: 13).

Vse navedene opredelitve besedne vrste so tudi funkcijske: problematika je relevantna toliko bolj, ker obstaja med polnopomenskimi in funkcijskimi besedami razlika, ki je bistvena: medtem ko so polnopomenske besedne vrste opredeljene predvsem s pomenom, pri funkcijskih (ki pomen izgubljajo oziroma je predvsem določen v opoziciji do drugih znakov s prav tako oslabljenim pomenom)⁴ pri uvrstitvi v določeno besedno vrsto prevladuje funkcija.

Tako tudi v slovenističnem jezikoslovju pri Toporišiču za opredelitev besedne vrste postane najpomembnejša funkcija. Če pogledamo definicijo v *Slovenski slovnici* (Toporišič 1976, 2000), je besedna vrsta predvsem skladijsko določena:

Besedne vrste so v tej knjigi obravnavane kot pojmi za množice besede z enakimi skladijskimi vlogami in drugimi lastnostmi (npr. tvorjenost, slovnične kategorije, konverznost ipd.). Skladijske in druge lastnosti posamezne besedne vrste morajo biti razločevalne. Kolikor kaka podmnožica danih besed nima vseh razločevalnih lastnosti, ampak samo nekatere, gre za delitev prvotne množice na podskupine, konkretno npr. na zaimke in nezaimke. [...] Po tej teoriji je v slovenskem jeziku 9 besednih vrst, te so samostalniška beseda, pridevniška beseda, glagol, prislov, predikativ, predlog, veznik, členek, medmet. (Toporišič 1976: 192, 2000: 255)

Glede na prejšnje slovenske slovnice je Toporišič uvedel nove besedne vrste po ruskem (povedkovnik) oziroma češkem zgledu (členek), naslednje generacije pa so se predvsem trudile z utemeljevanjem in iskanjem novih kriterijev, ki bi to uvedbo upravičili.⁵

Po tej definiciji skladijska vloga oziroma funkcija prevladuje nad drugimi določilnicami, kot so pomen, pregibnost ipd. Tudi pri višjih, polnopomenskih besednih vrstah je načelo skladijske funkcije pri Toporišiču nad besedno vrsto: tako je ne-

3 V izvorniku: «III Les items des classes majeures prototypiques appartiennent à une catégorie et une seule. Ce principe implique qu'une expression ne peut appartenir simultanément à deux ou plusieurs catégories lexicales. Si *devoir* est un verbe, il ne peut à la fois être un nom. Ce principe force à discriminer en plusieurs unités lexicales homonymes des expressions ayant même substrat mais un syntactique externe relevant de plusieurs catégories.»

4 Tu imamo v mislih predvsem predloge, npr. francoska predloga *à* in *de*, ki postajata slovnična morfema, a se še vedno ločujeta po pomenu glede nanasprotujočo si rabo (*iz – v, od – do* ipd.).

5 Seveda je Toporišiča kljub letnicam, ki so daleč od svežih, treba citirati, saj od tedaj ni izšla nobena integralna slovnica slovenskega jezika (z izjemo slovničnega dela v *Sporazumevalnem pragu za slovenski jezik* in priročnikov za tujce).

določnik kot osebek besednovrstno določen kot samostalniška beseda, samostalnik v pridevniški rabi pa kot pridevniška beseda oziroma povedkovnik, če pač skladijska vloga tako nanese. To načelo pa se kljub pomembnosti funkcijske opredelitve pri prej omenjenih francoskih slovničarjih (gl. npr. Fradin 2003; Riegel, Pellat, Rioul 1994) interpretira drugače: besedna vrsta ostaja stalnica, medtem ko je njena funkcija variabilna. Pri vsaki skladijski funkciji tako lahko naletimo na seznam besednih vrst, ki to funkcijo lahko izražajo. Taka obravnava ščiti pred tem, da bi besede spreminjale besednovrstno pripadnost takoj, ko se spremeni njihova skladijska funkcija, kar je problematično pri višjih besednih vrstah, kot so samostalniki in pridevniki, razreši pa se tudi nenehno vprašanje konverzije besednih vrst glede na skladijsko funkcijo (še prej samostalnik, zdaj že povedkovnik ipd.), ki ga za predpostavko jemlje Toporišič. Po drugi strani pa v dolgotrajnih procesih gramatikalizacije vseeno prihaja do spreminjanja besedne vrste, kadar določene besede padejo na hierarhični lestvici in izgubljajo prvotni pomen, pridobivajo pa nove funkcije. O tem bomo govorili v nadaljevanju.

3 Gramatikalizacija in leksikalizacija

Gramatikalizacija je proces, ki deluje v jeziku in pri katerem prihaja do prehoda besed iz polnopomenskih med slovnične besede. Besede s spreminjanjem rabe in funkcije spremenijo tudi vrsto, ki ji pripadajo – v procesu gramatikalizacije običajno nazadujejo po hierarhični lestvici, kar je na eni strani gonilo, na drugi pa rezultat razvoja jezikov.

Prvi je o gramatikalizaciji spregovoril Meillet leta 1912 v svojem delu *Historična in splošna lingvistika (Linguistique historique et linguistique générale)* v poglavju Razvoj slovničnih oblik (*L'évolution des formes grammaticales*), kjer pravi: »Inovacija po analogiji in pripisovanje slovničnega značaja besedi, ki je bila nekoč avtonomna, so edini (proces), s katerimi se oblikujejo nove slovnične oblike«⁶ (Meillet 1921: 139). Med drugim je prikazal potek gramatikalizacije na primeru razvoja zanikanja v francoščini in besedice *pas* (prav tam: 139), ki iz polnopomenskega samostalnika s pomenom *korak* postane členek za zanikanje.

Po Bussmanu (1990: 289–291) je gramatikalizacija proces, v katerem leksikalna oblika bolj in bolj pridobiva vlogo odvisne slovnične kategorije in izgublja svojo neodvisno vlogo. Lehmann, ki je o gramatikalizaciji govoril v svojih delih iz leta 1985, 1995 in 2005, je v teh letih razvil svojo teorijo; v svoje raziskave je vključil kognitivne elemente. Bistvo njegovih tez o gramatikalizaciji je, da glavne kategorije (samostalnik, glagol) prehajajo v sekundarne kategorije (prislov, predlogi). Glavna kriterija gramatikalizacije po Lehmannu (2005) sta izguba avtonomije in deseman-tizacija.

Leksikalizacija je gramatikalizaciji nasproten proces. Lehmann (1995) govori o »vstopu v slovnico« in »vstopu v leksiko«. Bussman (1990: 452) v sinhroniji govori o

⁶ «l'innovation analogique et l'attribution d'un caractère grammatical à un mot jadis autonome sont les seuls (procédés) par lesquels se constituent des formes grammaticales nouvelles» (Meillet 1921: 139).

vstopu besede v slovar in leksiko danega jezika. V diahroniji pa se leksikalizacija izkaže kot proces, ki izhaja iz demotivacije in kjer se več morfemov združi v leksikalno enoto, ki je ne moremo vedno razložiti kot skupni pomen vseh sestavnih delov. Ta proces lahko razumemo tudi kot idiomatizacijo, frazemizacijo (kot npr. v slovenščini *na vse kriplje, na rovaš* ipd.).

C. Marchello-Nizia (2006: 15) pa podaja naslednjo definicijo gramatikalizacije:

Kot 'gramatikalizacijo' poimenujemo v vseh svetovnih jezikih zelo razširjen tip jezikovne spremembe. Običajno ga od začetka opisujemo z njegovim rezultatom, to je proces, po katerem leksemi postanejo morfemi.⁷

Po C. Marchello-Nizia (2006: 32) srečamo gramatikalizacijo na treh jezikovnih ravneh:

1. Na formalni ravni med procesom gramatikalizacije bodisi ne pride do spremembe bodisi beseda postane okrnjena (v slovenščini bi to lahko rekli za gramatikalizirana deležja *obtožujoč, rekoč*, proti nekdanjim pridevnikom *všeč, rad*).
2. Na ravni kategorije se iz hierarhično višje besedne vrste (samostalnik, glagol, pridevnik) vedno razvija nižja.
3. Na semantični ravni se leksikalni pomen razvija proti slovničnemu pomenu, ki je splošnejši in abstraktnejši (*zahvaljujoč* kot predlog še vsebuje idejo, da je nekaj pozitivno vzročno vplivalo na nekaj drugega, je pa daleč od glagola *zahvaliti/zahvaljevati se*).

Nujno pa je omeniti tudi ireverzibilnost teh procesov; ko enkrat pride do gramatikalizacije, ni več poti nazaj. Seveda pa je razlika med leksikalizacijo in gramatikalizacijo tudi stvar gledišča. Nekateri raziskovalci namreč menijo, da med obema obstaja povezava. Avtorici O. Halmoy (2003) in M. Fruyt (2009) menita, da je odločitev za eno ali drugo odvisna od tega, kako se lotevamo leksike, s sintaktičnega ali morfološkega stališča. Pri leksikalizaciji se leksikon obogati za dodatno enoto. Pri gramatikalizaciji pa se beseda razpomeni oziroma desemantizira in postaja del pomožne, odnosne kategorije, bodisi veznik bodisi predlog. Hierarhija besednih vrst nam da odgovor, ali gre za leksikalizacijo ali gramatikalizacijo. Pri drsenju navzdol po hierarhični lestvici (npr. iz glagolske oblike, čeprav neosebne, v prislovno ali predložno) se običajno odločamo za poimenovanje gramatikalizacija.

Preučevanje tega procesa se je razmahnilo v zadnjem desetletju in je najučinkovitejše na primerih jezikov, ki so že mrtvi, na primer latinščine (Fruyt 2009). V slovenščini gre za proces, ki še poteka. Viden je na primer med deležji in deležniki, ki so bili predmet gramatikalizacije v premiku od glagola proti prislovu ali predlogu že skozi zgodovino. Že pri Ramovšu (1952: 148) najdemo razlago za deležnike na *-e*, »da so v slovenščini že od 16. stoletja prislovne tvorbe: *leže, molče, stoje, hote, premišljaje, grede, skrivaje*«. In nadalje: »Oblika *hode* ima neko funkcijo adverbja. Iz

⁷ «On nomme 'grammaticalisation' un type de changement linguistique très répandu dans toutes les langues du monde. On a coutume, dès le début, de le décrire par son résultat : c'est le processus par lequel les lexèmes deviennent des morphèmes.» (Marchello-Nizia 2006: 15)

različnih sintaktičnih zvez je prešla osamljena oblika z gerundialno rabo: *človek je hode prišel tja in tja.*« (Prav tam) Jesenšek (1998: 11) pa omenja delno reverzibilnost gramatikalizacije, ko govori o ponovni rabi deležij: »oblikovno-funkcijsko v 19. stoletju oživijo do takrat že neproduktivni deležniško-deležijski sklopi«. Podoben poskus uporabe v prevajanju pravnih in političnih besedil Evropske unije v slovenščino pred pridružitvijo se kaže pri poskusu rabe deležij pri stalnih formul: *considérant – upoštevajoč, affirmant – potrjujoč*, ki pa se je kasneje rešilo z rabo veznika *ker* in glagolsko razvezavo izvorne strukture (Schlamberger Brezar 2005).

Podoben problem predstavljajo besede, ki so po Toporišiču (1976, 2000) uvrščene v kategorijo povedkovnika, npr. *všeč, žal, prav, treba, rad*, ki bi jim lahko rekli »padli pridevniki«, saj so od vseh funkcij ohranili le še vez z glagolom *biti*, v primeru *rad* tudi *imeti*, ta se edini med naštetimi ujema v spolu. Po *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* iz 1. izdaje so pridevniki, po slovarskem delu *Slovenskega pravopisa* povedkovniki, raba pa je tako rekoč leksikalizirana (Žele: 2009) oziroma omejena na eno skladijsko vlogo. Podobne težave pri ugotavljanju besednovrstne pripadnosti pa srečamo še pri medmetih in členkih v odnosu do t. i. povedkovnika in prislova, vendar bi razpravljanje o tem preseglo dovoljen obseg prispevka.

4 Sklep

Zato bi prispevek sklenili z mislijo, da se s procesom gramatikalizacije in leksikalizacije da razložiti izvor in pomen marsikatere besede, ki je danes problematična pri določanju besedne vrste – na eni strani se nekatere neosebne glagolske oblike gramatikalizirajo in prehajajo v kategorijo prislovov in predlogov, po drugi strani pa bi slovničarji radi poiskali trajno rešitev za nekatere leksikalizirane oblike, ki se pojavljajo samo še v določenih skladijskih vlogah, na primer *všeč* z glagolom *biti*, *rad* pa z *biti* ali *imeti*. Tako se tudi pojasni, zakaj so določena deležja še v rabi, pa niso več tvorna. Prav tako je jasna vloga prislova kot veznika.

Besede, ki se desamentizirajo, tako obstanejo nekje med prislovi, predlogi, vezniki in lahko nastopajo v različnih funkcijah glede na kontekst (npr. kot veznik ali prislov oziroma predlog ali prislov). Od slovničnih teorij je odvisno, ali bomo želeli imeti za vsako posebno besedno vrsto. Najustreznejša rešitev po našem mnenju je, da se koncept besedne vrste kombinira s funkcijo: besedna vrsta je opredeljena kot statična kategorija, funkcija kot njena dinamična uresničitev. Take opredelitve so tudi najprimernejše za uporabnike v procesih učenja in poučevanja jezika ali prevajanja.

Literatura

- BAJEC, Anton, KOLARIČ, Rudolf, RUPEL, Mirko, 1964: *Slovenska slovnica*. Ljubljana: DZS.
 BUSSMAN, Hadumond, 1990: *Lexikon der Sprachwissenschaft*. Kröner Verlag: Stuttgart.
 FRADIN, Georges, 2003: *Nouvelles approches en morphologie*. Pariz: PUF.
 FRUYT, Michele, 2009: *Adverbes latins, grammaticalisation et lexicalisation*. Michele Fruyt, Sophie van Laer (ur.): *Adverbes et évolution linguistique en latin*. Pariz: Kubaba (Série grammaire et linguistique). <http://www.editions-harmattan.fr/index.asp?navig=catalogue&obj=article&no=14024>
 LE GOFFIC, Pierre, 1993: *Grammaire de la Phrase Française*. Pariz: Hachette.

- HALMOY, Odile, 2003: *Le gérondif en français*. Pariz: Ophrys.
- JESENŠEK, Marko, 1998: *Deležniki in deležja na -č in -ši*. Maribor: Zora.
- LEHMANN, Charles, 1985: Grammaticalization: Synchronic Variation and Diachronic Change. *Lingua e stile* 20. 303–318.
- LEHMANN, Charles, 2005: Theory and Method in Grammaticalization. Gabrielle Diewald (ur.): *Grammatikalisierung*. Berlin: W. De Gruyter (Zeitschrift für Germanistische Linguistik, Themensheft).
- MARCELLO-NIZIA, Christiane, 2006: *Grammaticalisation et changement linguistique*. Bruselj: De Boeck.
- MEILLET, Antoine, 1921, ²1948: *Linguistique historique et linguistique générale*. Pariz: Honoré Champion.
- RAMOVŠ, Fran, 1952: *Historična morfologija slovenskega jezika*. Ljubljana: DZS.
- RIEGEL, Martin, PELLAT, Jean-Cristophe, RIOUL, René, 1994: *Grammaire méthodique du français*. Pariz: PUF.
- SCHLAMBERGER BREZAR, Mojca, 2005: Politična besedila kot tip besedil in postopki prevajanja stalnih formul. Nike Kocijančič - Pokorn, Erich Prunč, Alessandra Riccardi (ur.): *Beyond equivalence* (Graz translation studies 9). Graz: Institut für Theoretische und Angewandte Translationswissenschaft. 121–135.
- SCHLAMBERGER BREZAR, Mojca, 2009: *Povezovalci v francoščini: od teoretičnih izhodišč do analize v diskurzu*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- SCHLAMBERGER BREZAR, Mojca, 2011: Le gérondif et le participe présent et leur évolution vers la grammaticalisation: étude contrastive du slovène et du français. *Linguistica* 51. 333–348.
- SCHLAMBERGER BREZAR, Mojca, PERKO, Gregor, MEZEG, Adriana, 2013: *La syntaxe du français - approche contrastive*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1975: Esej o besednih vrstah. *Jezik in slovstvo* 20/8. 295–305.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1982: *Nova slovenska skladnja*. Ljubljana: DZS.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1976, 2000: *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.
- ŽELE, Andreja, 2002: Postmorfemski glagoli kot slovarska gesla. *Jezikoslovni zapiski* 8/1. 95–108.
- ŽELE, Andreja, 2003: Slovarska obravnava povedkovnika. *Jezik in slovstvo* 48/2. 3–15.
- ŽELE, Andreja, 2004: Povedkovnik v slovenščini. *Jezikoslovni zapiski* 10/1. 33–42.
- ŽELE, Andreja, 2009: O povedkovniku oziroma povedkovniškosti. *Jezikoslovni zapiski* 15/1–2. 63–72.
- ŽELE, Andreja, 2010: O vplivih slovanskega jezikoslovja na obravnavo nekaterih skladenjskih pojavov slovenščini. Vera Smole (ur.): *Slovanstvo v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi. 46. seminar slovenskega jezika in literature*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 51–60.
- ŽELE, Andreja, 2011: Povedkovnik kot skladenjska in slovarska kategorija. *Jezikoslovni zapiski* 17/1. 27–34.